

درس پنجم: لباس های ما

● توضیح درس

لباس های ما درباره ی پوشش اسلامی و لباس مسلمانان است. قرار است در این درس دانش آموز بیاموزد که شرایط و موقعیت های خاص، هم چنین مناطق و بخش های مختلف دنیا، لباس ها و پوشش های خاص خود را دارند. هم چنین می آموزد که مسلمانان از هر قوم و ملیتی که باشند، پوشش اسلامی دارند و ویژگی مشترک لباس های مسلمانان، پوشیدگی آن است. شرایط دیگری نیز برای لباس وجود دارد؛ مثل تمیزی، پاکی، آراستگی و ...

این درس، فرصت مناسبی برای بهره گیری از آداب و سنن محلی و منطقه ای در کلاس درس است. متن درس آن قدر کوتاه است که صرفاً یک خط هادی را به دست آموزگار می دهد تا برای تحقق اهداف آموزشی درس فعالیت کند.

این درس، هم چنین زمینه ی مناسبی برای آموزش احکام حجاب، در حد نیاز دختران کلاس سوم، فراهم می کند. بدین ترتیب این درس هم مربوط به بخش اخلاق و آداب اسلامی است و هم مربوط به مبحث احکام.

● اهداف درس

- ۱- آشنایی دانش آموز با تنوع پوشش ها و تناسب آن با فرهنگ ها و موقعیت های مختلف
- ۲- آشنایی با پوشش ویژه ی مسلمانان (که به طور کلی از آن تحت عنوان حجاب یاد می شود)
- ۳- تقویت نگرش مثبت نسبت به استفاده از پوشش اسلامی

● انتظارات

دانش آموز، با یادگیری درس:

- ۱- درباره ی تنوع و گوناگونی لباس های مردم قسمت های مختلف دنیا تحقیق می کند.
- ۲- لباس های مردم مناطق مختلف دنیا را (به لحاظ تفاوت ها و شباهت های آن ها) با یک دیگر مقایسه می کند.
- ۳- درباره ی لباس و حجاب زنان و مردان مسلمان توضیحاتی می دهد.
- ۴- «پوشیدگی لباس مسلمانان»، را به عنوان ویژگی اصلی پوشاک آن ها می شناسد.
- ۵- میان موقعیت های مختلف و لباس های متناسب آن ها ارتباط برقرار می کند.

● مفاهیم کلیدی

پوشش مناسب

موقعیت شناسی در لباس پوشیدن

حجاب اسلامی (ویژه‌ی دختران)

● مراحل تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

شیوه‌هایی برای شروع مناسب

○ اگر لباس محلی دارید، در این جلسه آن را به تن کنید و از دانش‌آموزان نیز بخواهید لباس محلی خود را به تن کنند.

○ در حد امکان از تصاویر لباس‌های مردم قسمت‌های مختلف کشور در تدریس این درس استفاده کنید.

○ بازدید از مراکز و نقاطی که مجموعه‌هایی از لباس‌های مناطق مختلف کشور را به نمایش گذاشته‌اند نیز می‌تواند برای تدریس این درس مناسب باشد.

پیشنهادهایی برای انتخاب روش تدریس مناسب

○ توصیه می‌شود اساساً درس را در قالب یک فعالیت گروهی ارائه دهید. ابتدا دانش‌آموزان را در قالب گروه‌های سه یا چهار نفره سازمان داده و آن‌ها را به انجام فعالیت‌های زیر ترغیب کنید:

۱- درس را به صورت انفرادی بخوانند.

۲- موضوع و مطالب درس را برای اعضای گروه خود توضیح بدهند.

۳- با دقت در تصاویر کتاب و تجارب خود، در مورد ویژگی‌های مشترک لباس‌های ایرانی یا لباس‌های مسلمانان، گفت‌وگو کنند.

۴- هر گروه، به جمع‌بندی نتایج گفت‌وگوهای خود اقدام کند.

۵- در این مرحله دانش‌آموزان می‌توانند نتایج کار گروهی خود را به دیگران ارائه دهند. بدین ترتیب که از هر گروه یک یا دو

نفر توسط اعضا انتخاب شوند تا با استفاده از روشی مناسب و دلخواه، به شرح نتایج فعالیت خود بپردازند.

چند تذکر

✓ بحث در خصوص لباس‌های محلی، صرفاً زمانی برای این درس ارزش دارد که ضرورتاً الگوی لباس محلی مطابق با الگوی پوشش اسلامی باشد.

✓ برای دختران مختصری درباره‌ی احکام حجاب گفت‌وگو کنید.

در مورد آموزش تناسب لباس با موقعیت‌های گوناگون برای پسران و دختران به‌طور یکسان، فعالیت‌هایی را تدارک بینید.

✓ تأکید این درس بر پوشش اسلامی متناسب با شرایط است نه یک پوشش خاص؛ بنابراین، به‌طور مثال، اشکالی ندارد که الگوی پوشش در مناطق گرمسیری با همین الگو در مناطق دیگر متفاوت باشد.

● «حالا برایم بگو» و «اکنون می‌توانی»

در بخش «حالا برایم بگو»، سؤالی اساسی در مورد موضوع درس مطرح شده است. سؤالی که پاسخ آن، تعمیم اصلی درس

را تشکیل می‌دهد.

فعالیت پیشنهادی بخش «اکنون می‌توانی» نیز راهنمای دانش‌آموزان برای تکمیل یادگیری‌های خود از این درس است. این دو بخش می‌توانند مقدمه‌ای مناسب برای انجام فعالیت‌های بعدی موردنظر معلم نیز تلقی شوند.

● کتاب کار

کتاب کار درس پنجم، شامل دو قسمت است؛ قسمت اول با عنوان «سؤال‌های جاجول» (صفحه‌ی ۱۱ کتاب کار) مربوط به کودکی است که نسبت به لزوم متناسب بودن لباس خود با شرایط و موقعیت‌های مختلف، دقت کافی ندارد. در این فعالیت دانش‌آموزان می‌باید درباره‌ی نحوه‌ی تصمیم‌گیری و رفتار این کودک با یک‌دیگر گفت‌وگو و تبادل نظر کنند و در انتها یک الگوی مناسب برای تصحیح رفتار وی ارائه دهند.

قسمت دوم کتاب کار این درس با عنوان «لباس مناسب» (صفحه‌ی ۱۲) نیز بر روی مفهوم درک موقعیت‌ها و تناسب با شرایط و انتخاب لباس مناسب تأکید دارد. در این فعالیت نیز دانش‌آموزان تناسب بین لباس با موقعیت‌ها را تشخیص داده و بیان می‌کنند. این فعالیت، مقدمه‌ی خوبی برای آغاز آموزش‌های لازم در مورد مفهوم حجاب و احکام مربوط به آن هم می‌تواند باشد. شما آموزگار محترم، بنابه شرایط کلاس خود، می‌توانید نحوه‌ی کار بر روی این دو قسمت کتاب کار را تغییر دهید و دانش‌آموزان را به فعالیت وادارید.

● ارزش‌یابی

آنچه دانش‌آموزان، مطابق با اهداف درس، می‌توانند انجام دهند و به شما در ارزش‌یابی آموخته‌های آن‌ها و تکمیل جدول ثبت نتایج ارزش‌یابی کمک می‌کند، عبارت است از:

- تحقیق درباره‌ی تنوع و گوناگونی لباس‌های مردم قسمت‌های مختلف دنیا
 - مقایسه‌ی لباس‌های مردم مناطق مختلف دنیا با یکدیگر (به‌لحاظ تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها)
 - بیان توضیحاتی درباره‌ی لباس و حجاب زنان و مردان مسلمان
 - بیان توضیحاتی درباره‌ی لباس‌های متناسب با موقعیت‌های مختلف
 - انجام فعالیت‌های کتاب کار
 - فعالیت‌های موردنظر آموزگار محترم (متناسب با اهداف درس)
- نمونه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با اهداف خاص درس و نیز حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری، در جدول هدف – فعالیت این درس آمده است؛ به‌طور مثال، بیان خاطرات، تجربه‌ها و یا اطلاعات دانش‌آموز در مورد موضوع درس، می‌تواند نشان‌دهنده‌ی کمّ و کیف درک او از مفاهیم موجود در درس باشد.

اهداف: دانش آموز	فعالیت‌ها: دانش آموز.....	طبقات و حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری	درک مفاهیم	کسب مهارت‌ها	به‌کارگیری مفاهیم و مهارت‌ها	تحلیل نقادانه و سازماندهی ایده‌ها
– تنوع پوشش‌ها و تناسب آن با فرهنگ‌های مختلف را بداند.		– درباره‌ی تنوع و گوناگونی لباس‌های مردم قسمت‌های مختلف دنیا تحقیق می‌کند.	*			
		– لباس‌های مردم مناطق مختلف دنیا را (به‌لحاظ تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها) با یکدیگر مقایسه می‌کند.			*	
– مفهوم حجاب و ویژگی‌های پوشش ویژه‌ی مسلمانان را بداند.		– درباره‌ی لباس و حجاب زنان و مردان مسلمان توضیحاتی می‌دهد.	*			
		– «پوشیدگی لباس مسلمانان»، را به‌عنوان ویژگی اصلی پوشاک آن‌ها می‌شناسد.			*	
		– میان موقعیت‌های مختلف و لباس‌های متناسب آن‌ها ارتباط برقرار می‌کند.				*
– نسبت به استفاده از پوشش اسلامی ابراز علاقه کند.		– علاقه‌ی خود را نسبت به استفاده از پوشش اسلامی ابراز می‌کند.				*

درس ششم: بهترین تصمیم

• توضیح درس

این درس، داستان کودکی به نام مجید است که زشتی‌ها و پریشانی ناشی از بی‌نظمی را به صورت جنگ میان کتاب و دفتر و ... در خواب می‌بیند و پس از بیداری درصدد جبران اشتباهات کوچک خود برمی‌آید. مجید با این که اساساً کودکی منظم است و کارهایش را به موقع انجام می‌دهد، در برخی از کارهای خود بی‌نظمی مشاهده می‌کند اما حالا با تصمیمی به موقع، درصدد جبران اشتباهاتش بر می‌آید.

• اهداف درس

- ۱- آشنایی با مفهوم نظم و ترتیب در کارهای شخصی
- ۲- آشنایی با برخی از مصادیق نظم و ترتیب در زندگی روزمره
- ۳- تلاش برای رعایت نظم و ترتیب در زندگی روزمره‌ی خود

• انتظارات درس

دانش‌آموز با یادگیری این درس:

- ۱- نمونه‌هایی از «نظم و ترتیب» را در زندگی روزمره‌ی خود ذکر می‌کند.
- ۲- از میان موارد گوناگون، مصادیق «نظم و ترتیب» را شناسایی می‌کند.
- ۳- فواید و نتایج رعایت نظم در زندگی را برمی‌شمارد.
- ۴- نتایج و عواقب سوء بی‌نظمی در زندگی را با توجه به موارد ذکر شده، پیش‌بینی می‌کند.
- ۵- احساس خود را به هنگام مشاهده‌ی بی‌نظمی در رفتار خود و دیگران بیان می‌کند.
- ۶- راه‌هایی را برای رعایت نظم و ترتیب در زندگی پیشنهاد می‌دهد.

• مفاهیم کلیدی

نظم و ترتیب (انجام هر کاری در وقت خودش، قرار دادن هر چیزی در جای خودش)
تصمیم‌گیری برای انجام کارهای خوب

• مراحل تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

شیوه‌هایی برای شروع مناسب

○ داستان درس به خودی خود شروع مناسبی برای آموزش مفاهیم مندرج در آن است. کافی است با یک ابتکار مناسب، دانش‌آموزان را به شنیدن داستان ترغیب کنید.

پیشنهادهایی برای انتخاب روش تدریس مناسب

- درس «بهترین تصمیم» به واسطه‌ی بافت داستانی خود می‌تواند در قالب یک قصه برای کودکان بیان شود. در این حالت، پس از این که با شروعی مناسب، ذهن دانش‌آموزان را بر روی مفهوم نظم و ترتیب متمرکز کردید، می‌توانید درس را به صورت یک داستان برای آن‌ها بخوانید.
- علاوه بر این می‌توانید درباره‌ی تجربیات شخصی دانش‌آموزان در کلاس گفت‌وگو کنید.

تذکر

✓ بد نیست برای آموزش مفهوم گسترده‌ی نظم و ترتیب و مصادیق متنوع آن، فعالیت‌های مناسب بیشتری را در نظر بگیرید. مصادیقی نظیر: به موقع غذا خوردن، به موقع بازی کردن، به اندازه بازی کردن، به اندازه غذا خوردن، به موقع خوابیدن، ظاهر آراسته داشتن، یادداشت کردن کارهای روزانه و ...

● «حالا برایم بگو» و «اکنون می‌توانی»

- پس از خواندن متن، یا بیان آن به صورت یک داستان برای دانش‌آموزان، سؤالات «حالا برایم بگو» به نتیجه‌گیری از درس کمک می‌کند.
- در بخش «اکنون می‌توانی» هم، به صورت یک فعالیت تکمیلی، از دانش‌آموزان خواسته شده تا خاطرات و تجربیات خود را در مورد موضوع درس بیان کنند. این فعالیت می‌تواند به تعمیق و تثبیت مفاهیم درس کمک کند.

● کتاب کار

کتاب کار این درس شامل دو قسمت است.

- قسمت اول (صفحات ۱۳، ۱۴ و ۱۵) داستانی تصویری (فتورمان) با نام آلودک است که دانش‌آموزان می‌بایست داستان آن را شرح بدهند. یکی از معلمان خوش ذوق کرجی (آقای حسن عبدالملکی) داستان مذکور را در قالب یک شعر زیبا به تصویر کشیده است که آن را در قسمت دانستنی‌های معلم همین درس ملاحظه می‌نمایید.
- قسمت دوم (صفحات ۱۶، ۱۷ و ۱۸) معرفی یک شخصیت فانتزی به نام جاجول است که تمامی کارهایش با کارهای یک کودک منظم و شایسته متفاوت است. او نمادی از بی‌نظمی و آشفتگی است. این قسمت فرصت مناسبی برای دانش‌آموزان فراهم می‌آورد تا ضمن سرگرمی، به بحث و گفت‌وگو درباره‌ی موضوع نظم و بی‌نظمی بپردازند. در این باره نیز آقای عبدالملکی شعر دیگری را سروده‌اند که دست‌مایه‌ی مناسبی برای معلمان گرامی خواهد بود.

تذکر

✓ شما می‌توانید این قصه را در قالب یک بازی نمایشی با همکاری دانش‌آموزان به روی صحنه ببرید. این کار می‌تواند بیش از آن که به طور رسمی مشغول تدریس این درس شوید، صورت گیرد.

● ارزش‌یابی

برای ارزش‌یابی این درس باید به تمام فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان (شامل فعالیت‌های کلاسی و کار در منزل، کار بر روی کتاب کار، بیان احساس و ...)، از ابتدا تا انتهای تدریس توجه کنید. به‌طور کلی، آنچه به شما در ارزش‌یابی آموخته‌های ایشان و تکمیل جدول ارزش‌یابی دانش‌آموزان کمک کند، عبارت است از عملکرد آن‌ها در :

– بیان نمونه‌هایی از «نظم و ترتیب» در زندگی روزمره‌ی خود ؛

– تشخیص مصادیق «نظم و ترتیب» از میان موارد گوناگون ؛

– بیان فواید و نتایج رعایت نظم در زندگی ؛

– بیان نتایج و عواقب سوء بی‌نظمی در زندگی با توجه به موارد ذکر شده ؛

– بیان احساس خود به هنگام مشاهده‌ی بی‌نظمی در رفتار خود و دیگران ؛

– ارائه‌ی پیشنهادهایی برای رعایت نظم و ترتیب در زندگی ؛

– انجام فعالیت‌های کتاب کار ؛

– فعالیت‌های موردنظر شما آموزگار محترم (متناسب با اهداف درس).

نمونه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با اهداف خاص درس و نیز حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری، در جدول هدف – فعالیت این درس آمده است.

اهداف: دانش‌آموز	طبقات و حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری فعالیت‌ها: دانش‌آموز	درک مفاهیم	کسب مهارت‌ها	به‌کارگیری مفاهیم و مهارت‌ها	تحلیل نقادانه و سازماندهی ایده‌ها
– مفهوم نظم و ترتیب را در کارهای شخصی تشخیص دهد.	– نمونه‌هایی از «نظم و ترتیب» را در زندگی روزمره‌ی خود ذکر می‌کند.	*			
	– از میان موارد گوناگون، مصادیق «نظم و ترتیب» را شناسایی می‌کند.			*	
– نسبت به رعایت نظم و ترتیب در زندگی روزمره علاقه نشان دهد.	– فواید و نتایج رعایت نظم در زندگی را برمی‌شمارد.	*			
	– نتایج و عواقب سوء بی‌نظمی در زندگی را با توجه به موارد ذکر شده، پیش‌بینی می‌کند.				*
	– احساس خود را به هنگام مشاهده‌ی بی‌نظمی در رفتار خود و دیگران بیان می‌کند.				*
– برای رعایت نظم و ترتیب در زندگی تلاش کند.	– راه‌هایی را برای رعایت نظم و ترتیب در زندگی پیشنهاد می‌دهد.				*

داستانی در قالب شعر (مربوط به آلودگی)

یک ده خوب و زیبا	همه جا تیره و تار
میون دشت و صحرا	سبزه‌ها شد تیغ و خار!
چه باصفا، چه عالی	درخت‌ها خشک و زرد شد
چه آسمونی! آبی	همه چیز سرد سرد شد
بچه‌های اون تمیزند	بچه‌ها از ترس دود
باادب و عزیزند	رفتند تو خونه‌ها زود
خوش‌رو و مهربونند	چند روز بعد، بدتر
شادند و خوش‌زبونند	هوا شد آلوده‌تر
بزرگ‌ترای روستا	بچه‌های خوب ده
راحت می‌خوانند شب‌ها	افتادند فکر چاره
اول صبح بیدارند	تصمیم گرفتند اون‌ها
تا شب همه، به کارند	بگردند توی ده را
یه روز، صبح قشنگی	این کار آلودک بود
بزرگاله‌های رنگی	که دشمن کودک بود
ریختند توی کوچه‌ها	گشتند همه جاها رو
تا زود بیان بچه‌ها	تو دشت و تو باغ‌ها رو
بچه‌های نازنازی	تو خونه‌ها تو کوچه
رفتند تو کوچه بازی	توی حیاط، تو باغچه
که ناگهان خیلی زود	که یک‌دفعه یه بچه
همه جا شد پر از دود	داد زد از توی کوچه
روستای خوب یکباره	بچه‌ها آلودک این جاست
پر شد، پر از زباله!	

اون دشمن خوبی‌هاست
به‌سوی او دویدند
آلودک رو اون جا دیدند
با بیل و داس و تیشه
زدند اونو از ریشه
پا به فرار گذاشت رفت
دست به سرش گذاشت رفت
بیرونش کردن از ده
تا که شدند آسوده
هر چی که آلوده بود
جایش تو اون ده نبود
خورشید دوباره اومد
گرمی و نور آورد
باران خوب و زیبا
بارید بر همه جا
دوباره باز بچه‌ها
به همراه بره‌ها
می‌رند بازی تو کوچه
تو سبزه‌ها تو باغچه
سروده‌ی حسن عبدالملکی — معلم

داستانی در قالب شعر (مربوط به جاجول)

بچه باید تمیز باشه، پیش همه عزیز باشه
نه مثل این جاجول ما، همش بره تو کوچه‌ها
خاکی و چرک و آلوده، کثیف و بدبو، بیهوده
فکر سلامتی نیست، زرنک و خنده‌رو نیست
از تمیزی بیزاره، تنبله و بیکاره
از کارای عجیبش، براتون قصه داره
بشنوید ای بچه‌ها، یه ماجرای زیبا
تا این که یاد بگیرید، درسای خوب شماها

صبح که از خواب پریدم، دور و برم رو دیدم
می‌دونی پتوم چی کار کرد؟، تا منو دید فرار کرد!
پتو دوید بالش رفت، ملافه به دنبالش رفت
ملافه یه خرده ناز کرد، بعد پر زد و پرواز کرد
پتو پر و بالش پر، ملافه و نازبالش پر
چراغ خواب عزیز، افتاد و رفت زیر میز
دستم پی دفتر رفت، افتاد و زودی در رفت
دفتر چرک و پاره، انگار از من بیزاره
سماورو که دیدم، زود طرفش دویدم
شد مثل یک پرنده، ریخت هرچی آب و قنده
سماور داغ و سوزان، دلشو گرفت به خنده
اطو و کفش و فنجون، قوری و نون و قندون
لباس‌های تمیزم، کتاب‌های عزیزم
صندلی و بخاری، با ساعت دیواری
کیف و کتاب و پاک‌کن، همگی به سوی بالکن

پنجره‌ها رو بستم، از تعجب نشستم
نکنه بریزن بیرون!، تو کوچه و خیابون!
همه به هم خندیدند، دور سرم چرخیدند
که یهو از توی سالون، دستشویی لنگ و لنگون
بیرون دوید و ناشاد، سرشو برام تگون داد
گفت ای خدا چه چیزی!، چه دور از تمیزی!

تو بچه‌ای یا آفت؟ و روجک بی نظافت
دماغ جوهریش رو!، زلفای پرپریش رو!
دستای زخم و زیلش، ناخونای مثل بیلش
جوجه‌ی مرغ و اردک، بچه‌ی گربه و سگ
اسب‌ها و بچه‌موش‌ها، گوسفندها و خرگوش‌ها
که از آدم به دورند، صبح دست و رو می‌شویند
از بس که چرک داری، جوراب از پات فراری
من دشمن کثیفام، رئیس کل لیفام
دستشویی کبیرم، جون کثیفو می‌گیرم
می‌خوای صدا کنم من، داد و هوار کنم من!
تالگن و لیف و شونه، یهو بریزن تو خونه؟
بشویند تا تمیز شی، پیش همه عزیز شی؟

گفت و جوشید و سر رفت، یدفه از کوره در رفت
داد کشید از تو دالون، بچه‌ها بیاین تو سالون
لشکر من کجایید؟، دستور میدم بیایید

هنوز تموم نگفته، چشمت به بد نیفته!
کیسه و لیف و صابون، پریدن توی ایوون
کیسه و لیف و صابون، بچه‌ی چرک و شیطان
اون وقت صابون پریدش، روی موهام رسیدش
هی پس می‌رفت و هی پیش، هی کف می‌کرد می‌زد نیش
از دست لیف توری، می‌جوشیدم عین قوری
یه لیف زبر و بی‌باک، دشمن چرک و چالاک
پا به فرار گذاشتم، دست به هوار گذاشتم
تو کوچه تو خیابون، تو چارراها تو میدون
دویدم و دویدم، به باغ وحش رسیدم
رسیدم به دیوارچه، پریدم توی باغچه

اول کمی ترسیدم، چه حیوانایی دیدم!
زرافه و خرس و آهو، فیل و پلنگ و راسو
گرگ و گوزن و میمون، با توله‌های شیطان
همه مشغول بازی، بازی اونم آب بازی
وقتی که من رو دیدن، دور و برم چرخیدند

خوب که نگاهم کردند، همه به هم خندیدند
از سر و دست تا به پا، چه خنده‌ای تا هوا
لیفه به هم رسیدش، از دیوارچه پریدش
گرفتنم به شستن، می شستن و می شستن
دشمن آب و صابون، بچه‌ی چرک و شیطان
می شوریم و می شوریم، دشمن لیفو می شوریم

که ناگهان زجایی، شنیده شد صدایی
همه از ترس و وحشت، فرار کردند به سرعت
پشت سرم رو دیدم، نیش شو واکرد و خندید
می دونی برام چیکار کرد؟، لیفو یک لقمه خام کرد!
بعدش به من نگاه کرد، چشمشو تا به تا کرد
نوک دمشو هوا کرد، فکشو جابه‌جا کرد :
حیفت میاد که گاهی، از کثیفی درآیی

یه نعره‌ای کشید شیر، که افتادم تو آبگیر
از ترس و وحشت آب، زودی پریدم از خواب
چشم‌امو که مالیدم، دیدم که خواب می دیدم
جاجول چه قدر ترسیده، حتماً از خواب پریده
جاجول چشواتو واکن، دور و بر تو نیگا کن
بله بچه‌ها بیداره، قصه ادامه داره
بشنوید از خود او، برای ما چی داره

کمی دراز کشیدم، دوباره خواب می دیدم
چه جوری می دویدم، چطوری خونه رسیدم!
همین قد از خیابون پریدم روی صابون

دستشویی جون کجایی؟، می خوام که زود بیایی
بشور دست و پاهامو، صورت و این موهامو
تاشست و شو راه افتاد، نسل چرک هم ور افتاد
خوب و تمیز که گشتم، دنبال حوله گشتم
دیدم یهو شلوارم، دوید اومد کنارم
خودش زودی به پام رفت، کیف پیش دفترام رفت
نون لواش تازه، مثل یه گل که نازه
کره مربا لای نون، گفت منو بخور عزیز جون

قوری برام چایی ریخت، سماور آب جوش ریخت
ملافه و تخت و بالش، همه به کار و کوشش
کفش و اتو، بخاری، با ساعت دیواری

منو که تمیز دیدند، زود طرفم دویدند
دستشویی تا منو دید، نیش شو وا کرد و خندید
اومد جلو بوسم کرد، تا دلت بخواد لوسم کرد
گفت به به چه چیزی!، چه بچه‌ی تمیزی!
تمیز شدی ماشاالله، زنده باشی ایشالله
بچه‌ی خوب همیشه، صبح که از خواب پا می‌شه
می‌شوره دست و روشو، می‌کنه شونه موشو
یکسره سر بلنده، حرف می‌زنه می‌خنده
بچه‌ی بد کثیفه، دشمن آب و لیفه
با میکروب و زباله، همیشه دوست و یاره
از خوبی و نظافت، هیچ خبری نداره
آی زنده باد صابون، مسواک و خمیر دندان
حوله و حموم و آب، پاکی و روی شاداب
خندون بریم مدرسه، که دیگه وقت درسه

که یکدفعه پریدم، از خوابی که می‌دیدم
پریدم از خواب ناز، کردم چشامو خوب باز
اول کاری که کردم، حولمو پیدا کردم
تند و سریع و چالاک، زبر و زرنگ و بی‌باک
رفتم توی دستشویی، کردم چه شست‌وشویی!
که دیگه از کثیفی، نباشه رنگ و بویی
جاجول دیگه تمیز شد، پیش همه عزیز شد
سروده‌ی حسن عبدالملکی — معلم

درس هفتم: کودک با برکت

• توضیح درس

حلیمه و شوهرش همراه با افراد قبیله‌ی خود (بنی سعد) به مکه می‌آیند. مردم بنی سعد هر ساله به مکه می‌آیند تا کودکان شیرخوار را با خود به صحرا برده و از آن‌ها نگهداری کنند. آن‌ها از این طریق درآمدی برای خود کسب می‌کنند. به این ترتیب، کودکان مکه در هوای پاک صحرا رشد می‌کنند و از گزند بیماری‌ها بیش‌تر در امان می‌مانند و مقاوم و نیرومند و با نشاط بار می‌آیند. علاوه بر این آن‌ها در میان مردم بادیه‌نشین زبان فصیح عربی می‌آموزند.

آمنه مادر بزرگوار حضرت محمد که اکنون شیرخواره‌ای یتیم است و در آینده پیامبر بزرگی خواهد شد، نیز همانند بقیه‌ی مادران قبیله‌ی قریش دوست دارد کودک خود را به دایه‌ای مطمئن بسپارد تا فرزندش از مواهب زندگی در صحرا بهره‌مند گردد. اما چون کودک او یتیم است هیچ زنی او را به دایگی نمی‌پذیرد، از طرفی محمد کوچک نیز در آغوش هیچ زنی آرام نمی‌گیرد...

داستان «کودک با برکت» به نمونه‌ای از برکت‌هایی که از جانب وجود مقدس رسول گرامی اسلام (ص) - در ایام کودکی - متوجه خانواده‌ی حلیمه و مردم آن روزگار گردید، اشاره می‌کند.

جزئیات این داستان را می‌توانید در کتب معتبر سیره بیابید.

• اهداف درس

- ۱- آشنایی با برخی از ویژگی‌های پیامبر اسلام (ص) در کودکی
- ۲- آشنایی با ذکر صلوات به عنوان یکی از شیوه‌های احترام به پیامبر اسلام (ص)

• انتظارات درس

دانش‌آموز، با یادگیری این درس:

- ۱- معنای اجمالی برکت را به زبان خود بیان می‌کند.
- ۲- نمونه‌هایی از تأثیرات و برکات وجود پیامبر مکرم اسلام (ص) در روزگار شیرخوارگی آن حضرت را در زندگی خانواده‌ی حلیمه بیان می‌کند.
- ۳- وضعیت خانواده‌ی حلیمه را قبل از پذیرفتن محمد به فرزندی و بعد از آن، با هم مقایسه می‌کند.
- ۴- از ذکر صلوات برای احترام به پیامبر اکرم (ص) استفاده می‌کند.
- ۵- معنای صلوات را بیان نموده و درباره‌ی کاربرد آن توضیحاتی می‌دهد.

• مفاهیم کلیدی

برکت

صلوات ۸۴

● مراحل تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

در این درس نظر بر این است که دانش‌آموز با یکی از ویژگی‌های پیامبر اسلام (ص) آشنا شود و آن حضرت را انسانی بداند که حتی در کودکی نیز به دیگران نفع رسانده و باعث افزایش برکت در زندگی آنان شده است.

پیشنهادهایی برای شروع مناسب

- بهترین شروع برای این درس، ایجاد شوق برای شنیدن داستان در کودکان است. با ایجاد اشتیاق لازم، داستان کودکی پیامبر اکرم (ص) می‌تواند برای آن‌ها بسیار شنیدنی و دوست‌داشتنی باشد.
- معلم می‌تواند جملاتی را به زبان بیاورد. جملاتی از قبیل سبز شدن گیاهان، سیر شدن گوسفندان و شتران، خوشحالی، رضایت، شادی، و ... یا لاغری، گرسنگی، ناراحتی، خستگی و ...
- دانش‌آموزان به تناسب معنای هر کدام، حرکات خاصی انجام می‌دهند؛ مثلاً با شنیدن عبارت سبز شدن گیاهان، آن را به صورت نمادین با حرکات بدن و یا حالت چهره‌شان نشان می‌دهند.

پیشنهادهایی برای انتخاب راهبردهای تدریس

- می‌توانید فرصت اندکی را به تعریف داستان درس و یا خواندن آن اختصاص دهید. فراموش نکنید که درس را باید در قالب یک داستان بخوانید (یا تعریف کنید) نه یک متن درسی.
- هم‌چنین می‌توانید خودتان ضمن تعریف کردن یا خواندن قصه، حرکات شخصیت‌های اصلی آن را انجام داده و سخنان آن‌ها را تکرار کنید. تعدادی از دانش‌آموزان هم (با هماهنگی و تمرین قبلی) می‌توانند شما را همراهی کنند.

نکته

✓ یادتان باشد این یک شیوه‌ی قصه‌گویی است نه اجرای نمایش.

- اگر به نقاشی یا پوستری در این زمینه دسترسی دارید، می‌توانید از آن برای نمایش استفاده کنید. تهیه‌ی قصه‌ی دیواری نیز در این زمینه بسیار مناسب است.
- می‌توانید از قبل دانش‌آموزان را به خواندن قصه و تهیه‌ی نقاشی برای آن تشویق کنید. نقاشی آن‌ها ابزار خوبی برای قصه‌گویی شما یا خود آن‌ها خواهد بود.
- آموزش صلوات با استفاده از بخش «برای خواندن» در درس هشتم صورت می‌گیرد. برای این بخش، وقت مناسبی را اختصاص دهید تا فرصت خوبی برای طرح موضوع درس و تمرین و تکرار فراهم بیاید.
- به دانش‌آموزان معنا و مفهوم صلوات را به گونه‌ای آموزش دهید که بتوانند به هنگام شنیدن و یا گفتن نام پیامبر بزرگوار اسلام (ص) آن را ادا کنند.
- با توجه به این که لفظ صلوات غالباً در محیط‌های جمعی به کار گرفته می‌شود، مناسب است به دانش‌آموزان آموزش دهید

که عبارت «صلی الله علیه و آله» را نیز، همانند لفظ صلوات، به موقع لزوم (هنگام شنیدن نام مقدس پیامبر اسلام) به کار بگیرند.

یک سؤال: آیا درک مفهوم برکت که یک مفهوم انتزاعی است، برای بچه‌ها مشکل نیست؟

پاسخ: اغلب مفاهیمی که در درس دینی به کار می‌روند، مفاهیمی انتزاعی هستند. ما برای تفهیم این گونه مفاهیم، از مصادیق و مثال‌های متعدد بهره می‌گیریم؛ برای مثال، «مهربانی» که یک مفهوم انتزاعی است از طریق مشاهده و لمس نمونه‌های مهربانی به راحتی برای بچه‌ها قابل درک است. شاید گفته شود که بچه‌ها مهربانی را حس می‌کنند اما آن را جز با مثال و نمونه نمی‌توانند تعریف و تبیین کنند. بلی، ما نیز می‌گوییم که اساساً این گونه مفاهیم، نیازی به تعریف و تبیین ندارند و اصلاً در دوره‌ی ابتدایی (و حتی سال‌های اول و دوم راهنمایی) باید صرفاً از بیان نمونه‌ها و مثال‌ها (مصادیق عینی) برای تفهیم یک مفهوم به کودکان استفاده کرد. بنابراین مفهوم برکت نیز همانند مهربانی، اگر از طریق مثال‌ها و نمونه‌های عینی مطرح شود برای بچه‌ها قابل درک (اما نه لزوماً قابل تعریف!) خواهد بود.

ما در این درس صرفاً به دنبال تفهیم این نکته به بچه‌ها هستیم که بدانند وجود مقدس پیامبر اکرم صلوات الله علیه و آله، حتی در زمان کودکی منبع فیض و رحمت و برکت بوده است تا از این طریق احساس احترام و علاقه در کودکان نسبت به آن وجود مقدس شکل بگیرد، لذا تأکید بر روی مفهوم برکت، نباید تدریس شما را از یک قصه‌گویی ساده و دلچسب به یک گفتار خشک بی‌روح تبدیل کند. بهتر است برای تفهیم برکت از مثال‌هایی چون وضعیت زندگی خانواده‌ی حلیمه قبل از ورود حضرت محمد (ص) به جمع آنان و پس از آن و نیز از اطلاعات خود دانش‌آموزان استفاده کنید.

تذکر

بسیار ملاحظه می‌شود که اذکاری نظیر صلوات و نظایر آن در موقعیت‌هایی مثل ایستادن دانش‌آموزان در صف، یا درون کلاس، برای برقراری نظم، سکوت و یا جمع شدن حواس آن‌ها استفاده می‌شود. لازم به ذکر است که این نوع استفاده از چنین الفاظ و اذکاری جز کم اهمیت جلوه دادن آن‌ها در نظر دانش‌آموزان هیچ خاصیت دیگری ندارد. بنابراین مؤکداً توصیه می‌شود هیچ‌گاه از ذکرهایی نظیر صلوات برای ساکت کردن دانش‌آموزان و یا مواردی نظیر آن استفاده نکنید.

● «حالا برایم بگو» و «اکنون می‌توانی»

دو سؤال بخش «حالا برایم بگو» در این درس، موضوع اصلی و مفهوم موردنظر آن، یعنی برکت را برای دانش‌آموزان مشخص می‌کند و زمینه‌ی مناسبی برای گفت‌وگوی بیش‌تر آن‌ها پیرامون آن فراهم می‌نماید. «اکنون می‌توانی» با یک پیشنهاد، دانش‌آموزان را به آشنایی بیش‌تر با زندگی و شخصیت حضرت محمد صلوات الله علیه و آله در کودکی ترغیب می‌کند. این پیشنهاد هم‌چنین می‌تواند زمینه‌ساز انجام فعالیت‌های کتاب کار این درس باشند.

● کتاب کار

در کتاب کار، برای این درس دو فعالیت در نظر گرفته شده است. فعالیت صفحه‌ی ۱۹ (با عنوان «کودکی او») از دانش‌آموزان می‌خواهد تا آنچه را در مورد کودکی پیامبر اسلام صلوات الله علیه و آله آموخته‌اند، مرور نموده و بنویسند. این امر می‌تواند ویژگی‌های اخلاقی ایشان را به عنوان الگویی عملی برای آن‌ها طرح نماید.

در فعالیت صفحه‌ی ۲۰ (می‌خواهم همه به من آفرین بگویند)، دانش‌آموزان مطالبی را که در درس، راجع به کودکی پیامبر اکرم (ص) و ویژگی‌های اخلاقی ایشان آموخته‌اند با زندگی روزمره‌ی خود تطبیق می‌دهند. آن‌ها باید بتوانند نمونه‌هایی از

خوبی‌ها و زیبایی‌های رفتار پیامبر را در دوران کودکی ایشان در رفتار خود و دوستانشان جست‌وجو کنند. آن‌ها باید بیاموزند که رفتار پیامبر اکرم (ص) در کودکی ایشان می‌تواند الگوی رفتار کنونی آن‌ها و دوستانشان باشد. مهم‌ترین هدف این تمرین، تفهیم این مطلب به کودکان است که بدانند آن‌ها نیز اگر بخواهند و سعی کنند، می‌توانند هم‌چون حضرت محمد (ص) مهربان، دلسوز، خدانشناس، خوش‌اخلاق و ... باشند.

● ارزش‌یابی

برای ارزش‌یابی این درس باید بیش از هر چیز به احساسات بچه‌ها و تلقی و جهت‌گیری آنان توجه شود. علاوه بر مواردی که شما برای تحقق اهداف و انتظارات درس پیش‌بینی کرده‌اید، عملکرد دانش‌آموزان در این موارد نیز می‌تواند در ارزش‌یابی این درس به شما کمک کند :

- بیان معنای اجمالی برکت به زبان خود
- بیان نمونه‌هایی از تأثیرات و برکات وجود پیامبر اکرم (ص) در زندگی خانواده‌ی حلیمه
- مقایسه میان وضعیت خانواده‌ی حلیمه، قبل و بعد از پذیرفتن پیامبر اکرم (ص) به فرزندی
- استفاده از ذکر صلوات به‌عنوان یکی از راه‌های ادای احترام به پیامبر اکرم (ص)
- بیان معنای صلوات و ذکر آن
- مشارکت در گفت‌وگو راجع به سؤال پایانی درس
- جدول هدف – فعالیت این درس، نمونه‌ای از فعالیت‌های موردنظر و ارتباط آن‌ها را با اهداف، از یک سو و با حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری از سوی دیگر مشخص می‌کند.

اهداف: دانش‌آموز:	طبقات و حوزه‌های فرایند		درک مفاهیم	کسب مهارت‌ها	به‌کارگیری مفاهیم و مهارت‌ها	تحلیل نقادانه و سازمандهی ایده‌ها
	فعالیت‌ها: دانش‌آموز:.....	یاددهی – یادگیری				
– برخی از ویژگی‌های پیامبر اسلام (ص) در کودکی را بشناسد.	– معنای اجمالی برکت را به زبان خود بیان می‌کند.	*				
	– نمونه‌هایی از تأثیرات و برکات وجود پیامبر اکرم (ص) را در زندگی خانواده‌ی حلیمه بیان می‌کند.			*		
	– میان وضعیت خانواده‌ی حلیمه، قبل و بعد از پذیرفتن پیامبر اکرم (ص) به فرزندی مقایسه می‌کند.				*	
– ذکر صلوات را به‌عنوان یکی از وسایل ادای احترام به پیامبر اسلام (ص) بشناسد.	– از ذکر صلوات به‌عنوان یکی از راه‌های ادای احترام به پیامبر اکرم (ص) استفاده می‌کند.					*
	– معنای صلوات را بیان نموده و در باره‌ی کاربرد آن توضیحاتی می‌دهد.				*	

درس هشتم:

• توضیح درس

داستان اول: داستان درس، مربوط به ایامی است که پیامبر ما حضرت محمد(ص) هنوز در میان خانواده‌ی حلیمه (مادر رضاعی خود) به سر می‌برد و این دایه‌ی مهربان، از او، هم‌چون کودک خود نگه‌داری می‌کند. محمد(ص)، هنوز کوچک است و برایش ممکن نیست همراه با برادران بزرگ‌ترش به صحرا برود و مانند آن‌ها کار کند، اما دل مهربان و رؤوف او نگران برادرانی است که در صحرا با سختی‌ها دست به گریبان خواهند بود. و او این نگرانی را با حلیمه درمیان می‌گذارد ...

این درس نمونه‌ای است از رفتار پسندیده‌ی پیامبر گرامی اسلام در دوران کودکی.

داستان دوم: محمد، در ایام کودکی به سر می‌برد و نزد حلیمه‌ی سعدیه، در دل صحرا روزگار می‌گذراند. او هنوز برای رفتن به صحرا آمادگی کامل ندارد اما گردش در صحرا، برای رشد و سلامتی‌اش بسیار مفید است. حلیمه‌ی دلسوز و مهربان می‌خواهد محمد خردسال را همراه

برادرانش روانه‌ی صحرا کند اما نگران است که آسیبی به او برسد. او سفارش‌های لازم را به برادران بزرگ‌تر نموده است ولی باز هم دلشوره دارد. اکنون هنگام رفتن است، حلیمه برای حفاظت از جان کودک زیبای آمنه، ...

این داستان بیان‌گر ایمان حضرت محمد(ص) به خدا و نیز اهل تفکر بودن او، حتی در دوران کودکی است.

یک سؤال: چرا متن‌های این درس عنوانی ندارد؟

پاسخ: بسیار خوب است اگر دانش‌آموزان بتوانند با همکاری یکدیگر عنوان موردعلاقه‌ی خود را انتخاب کرده و بنویسند. بدین ترتیب علاوه بر پرورش خلاقیت، با موضوع و محتوای متن درسی نیز بیش از پیش مرتبط می‌شوند. نکته‌ی مهم این است که در یک کلاس به تعداد بچه‌ها و یا به تعداد گروه‌های موجود، می‌تواند عنوان‌هایی برای درس پیشنهاد شود. و هیچ لزومی ندارد که آموزگار فقط یکی از آن‌ها را انتخاب کرده و یا یکی را بر دیگری ترجیح داده و یا دانش‌آموزان را به استفاده از یک عنوان مجبور نماید.

• اهداف درس

۱- آشنایی با نمونه‌ای از رفتار پیامبر اسلام(ص) در کودکی با دیگران

۲- احساس علاقه و احترام به پیامبر اکرم(ص)

۳- تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و شخصیت پیامبر اسلام(ص)

۱- عنوان هر دو بخش این درس را دانش‌آموزان تعیین می‌کنند.

● انتظارات درس

دانش آموز، پس از پایان آموزش :

- ۱- استنباط خود را از داستان‌ها بیان می‌کند.
- ۲- احساس خود را نسبت به برخورد پیامبر اکرم (ص) با دیگران (طبق روایت متن درس) اظهار می‌کند.
- ۳- داستان درس را با به کار بردن ضمائر اول شخص از زبان حلیمه، فرزندانش و یا ... بازگو می‌کند.
- ۴- در قالب یک فعالیت گروهی، درباره‌ی رفتار و احساس پیامبر اکرم (ص) نسبت به برادرانش اظهار نظر می‌کند.
- ۵- میان مفاهیم فراگرفته از درس گذشته با داستان این درس ارتباط برقرار می‌کند.
- ۶- درباره‌ی رفتار حضرت محمد (ص) با دایه‌اش حلیمه، قضاوت و اظهار نظر می‌کند.
- ۷- برای آشنایی بیش‌تر با رفتارهای پیامبر اسلام (ص) در دوران کودکی تحقیق می‌کند.
- ۸- در قالب یک فعالیت گروهی یا فردی، برای درس، نامی متناسب با متن و اهداف آن انتخاب می‌کند.

● مفاهیم کلیدی

مهربانی

علاقه به کار و تلاش

● مراحل تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

دانش آموز در این درس، با نکات جالب دیگری از زندگی پیامبر اسلام (ص) در دوران کودکی وی آشنا می‌شود. محمد خردسال با قلب رؤوف و مهربانی که دارد، نگران برادرانش است. آن‌ها که هر روز برای چراندن گوسفندها به صحرا می‌روند و متحمل سختی‌های فراوان می‌شوند. محمد خردسال دوست ندارد برادرانش زحمت بکشند و او فارغ از همه چیز استراحت و تفریح کند.

پیشنهادهایی برای شروع مناسب

○ اگر این امکان را داشته باشید که باز هم برای ایجاد اشتیاق نسبت به شنیدن داستان و درک مفاهیم آن از قصه‌ی دیواری برای این درس استفاده کنید، بسیار مناسب است.

○ می‌توانید از تکنیک‌های مناسب برای ایجاد اشتیاق به شنیدن داستان بهره بگیرید.

پیشنهادهایی برای انتخاب راهبردهای تدریس

○ می‌توانید فرصت اندکی را به تعریف داستان درس و یا خواندن آن اختصاص دهید. فراموش نکنید که درس را باید در قالب

یک داستان بخوانید (یا تعریف کنید) نه یک متن درسی.

○ هم چنین می توانید خودتان ضمن تعریف یا خواندن قصه، حرکات شخصیت های اصلی آن را انجام داده و سخنان آن ها را تکرار کنید. تعدادی از دانش آموزان هم (با هماهنگی و تمرین قبلی) می توانند شما را همراهی کنند.

○ اگر دسترسی به نقاشی یا پوستری در این زمینه دارید، می توانید از آن برای نمایش استفاده کنید. تهیه ی قصه دیواری نیز بسیار مناسب است.

○ می توانید از قبل دانش آموزان را به خواندن قصه و تهیه ی نقاشی برای آن تشویق کنید. نقاشی آن ها ابزار خوبی برای قصه گویی شما یا خودشان خواهد بود.

○ آموزش صلوات با استفاده از بخش «برای خواندن» صورت می گیرد. برای این بخش وقت مناسبی را اختصاص دهید تا فرصت خوبی برای طرح موضوع درس و تمرین و تکرار فراهم بیاید.

● «حالا برایم بگو» و «اکنون می توانی»

در بخش «اکنون می توانی» از دانش آموزان خواسته شده است تا درباره ی موضوع داستان درس با یکدیگر گفت و گو کنند. این فعالیت می تواند به تثبیت مفهوم درس در ذهن دانش آموزان کمک کند. در بخش «حالا برایم بگو» از دانش آموزان خواسته شده است که درباره ی موضوع داستان بیش تر بیندیشند. لازم نیست پاسخ های دانش آموزان کاملاً شبیه به هم باشد بلکه بیان برداشت های آنان از داستان کافی است.

● برای خواندن

در این قسمت، حضرت محمد صلوات الله علیه و آله در چند عبارت صریح معرفی شده است. اگرچه مطالعه ی این قسمت نیز به ادراک بهتر مفاهیم درس و نتیجه گیری از فعالیت های انجام شده کمک می نماید ولی بازگویی دقیق آن ها مورد نظر نبوده و نباید از دانش آموزان خواسته شود.

مطالب این قسمت، هم چنین فرصت خوبی برای آموزش صلوات بر پیامبر اسلام (ص) و خانواده ی پاکشان فراهم می کند.

● کتاب کار

فعالیت کتاب کار این درس با عنوان «کتاب می سازم» (صفحه ی ۲۱) شامل تهیه ی یک کاردستی (کتاب سازی) است. این کاردستی با هدف ایجاد و تقویت علاقه به مطالعه ی قصه های مربوط به زندگی پیامبر اکرم (ص) تهیه می شود. به این ترتیب ضمن آن که در پرورش خلاقیت دانش آموزان بسیار مؤثر و مفید است، کلاس شما را نیز به کلاسی فعال و پرهیجان مبدل خواهد کرد. (به دانستنی های معلم درس بعد مراجعه نمایید.)

● ارزش یابی

برای ارزش یابی این درس لازم است به تمام فعالیت های فردی و گروهی دانش آموزان (شامل فعالیت های کلاسی و کار در منزل، کار بر روی کتاب کار، بیان احساس و ...)، از ابتدا تا انتهای تدریس توجه کنید.

به طور کلی، آنچه دانش آموزان، مطابق با اهداف درس، می توانند انجام دهند و به شما در ارزش یابی آموخته های آن ها و تکمیل جدول ارزش یابی کمک می کند، عبارت است از:

— بیان استنباط خود از داستان درس

- بیان احساس خود نسبت به برخورد پیامبر اکرم (ص) با دیگران (طبق روایت متن درس)
 - بازگویی داستان درس با به کار بردن ضمائر اول شخص از زبان حلیمه، فرزندان و یا ...
 - اظهارنظر درباره‌ی رفتار و احساس پیامبر اکرم (ص) نسبت به برادرانش، در قالب یک بحث گروهی
 - بیان ارتباط مفاهیم درس گذشته با داستان این درس
 - اظهارنظر درباره‌ی رفتار پیامبر اکرم (ص) با حلیمه
 - مشارکت با سایرین برای انتخاب نامی متناسب با متن و اهداف آن برای درس
 - تحقیق و مطالعه در مورد رفتار پیامبر اسلام (ص) در دوران کودکی
 - انجام فعالیت‌های کتاب کار
 - فعالیت‌های طراحی شده توسط آموزگار محترم
- نمونه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با اهداف خاص درس اول و نیز حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری، در جدول هدف – فعالیت این درس آمده است؛ به‌طور مثال، بیان خاطرات، تجربه‌ها و یا اطلاعات دانش‌آموز در مورد موضوع درس می‌تواند نشان‌دهنده‌ی کم‌وکیف درک او از مفاهیم موجود در درس باشد.

اهداف: دانش آموز	طبقات و حوزه‌های فرایند یاددهی – یادگیری فعالیت‌ها: دانش آموز	درک مفاهیم	کسب مهارت‌ها	به‌کارگیری مفاهیم و مهارت‌ها	تحلیل نقادانه و سازماندهی ایده‌ها
– نمونه‌هایی از رفتار پیامبر اسلام (ص) با دیگران را در کودکی بشناسد.	– استنباط خود را از داستان بیان می‌کند.	*			
	– داستان درس را با به کار بردن ضمائر اول شخص از زبان حلیمه، فرزندان و یا بازگو می‌کند.			*	
	– میان مفاهیم فراگرفته از درس گذشته با داستان این درس ارتباط برقرار می‌کند.			*	
– نسبت به پیامبر اکرم (ص) ابراز علاقه و احترام کند.	– احساس خود را نسبت به برخورد پیامبر اکرم (ص) با اطرافیان (طبق روایت متن درس) اظهار می‌کند.				*
	– در قالب یک بحث گروهی، درباره‌ی رفتار و احساس پیامبر اکرم (ص) نسبت به برادرانش اظهارنظر می‌کند.				*
	– در قالب یک فعالیت گروهی، برای درس، نامی متناسب با متن و اهداف آن انتخاب می‌کند.				*

● دانستنی‌های معلم

کتاب‌سازی

ساختن یک کتاب قصه می‌تواند برای دانش‌آموزان بسیار سرگرم‌کننده و لذت‌بخش باشد. این کتاب‌سازی می‌تواند در قالب کاردستی و به انواع مختلف انجام شود؛ برای مثال، کتاب طوماری، کتاب ذره‌بینی (داخل قوطی کبریت)، کتاب بسیار بزرگ، کتاب آکاردئونی، کتاب آویخته، کتاب پرچمی، کتاب کارتی، قصه‌ی دیواری، کتاب درختی و ...

چند تذکر

- ✓ شما می‌توانید صرفاً یک پیشنهاد دهنده و جهت‌دهنده باشید. بنابراین تا آن‌جا که ممکن است مستقیماً به دانش‌آموزان کمک نکنید و از اولیای آن‌ها نیز بخواهید کار فرزندانشان را انجام دهند.
 - ✓ از خلاقیت‌های دانش‌آموزان در کتاب‌سازی استقبال کنید. هیچ ضرورتی ندارد که آن‌ها برای کتاب‌سازی قالب خاصی را انتخاب کنند.
 - ✓ تصاویر کتاب‌ها می‌توانند توسط دانش‌آموزان ترسیم شده و یا با سلیقه‌ی خود آن‌ها از سایر کتاب‌ها بریده و در کتابشان چسبانده شوند.
 - ✓ تکنیک کلاژ^۱ برای دانش‌آموزان بسیار جالب، دوست‌داشتنی و ارزان است.
 - ✓ نکات بهداشتی و ایمنی لازم را درخصوص کار با قیچی، چسب و سایر وسایل تهیه‌ی کاردستی، به دانش‌آموزان بیان کنید.
 - ✓ در صورت امکان، پس از آماده‌سازی کتاب‌ها، نمایشگاه کوچکی از حاصل کار دانش‌آموزان در کلاس یا مدرسه ترتیب دهید. خوب است این فعالیت در قالب جشنی (به‌خصوص به مناسبت یکی از اعیاد اسلامی به‌ویژه ولادت و یا مبعث پیامبر اکرم) و با حضور اولیای آن‌ها انجام شود.
 - ✓ برای ارزش‌یابی حاصل کار دانش‌آموزان از این معیارها می‌توان استفاده کرد:
 - محتوا: انتخاب داستان – منبع داستان (اگر توسط کودک انتخاب گردیده است)
 - تصاویر کتاب: تصاویر ترسیم شده توسط خود کودک، تصاویر انتخاب و بریده شده، تصاویر تلفیقی، وقت صرف شده،
-
- ۱ – کلاژ، نوعی کاردستی است که در آن به جای رنگ، از مواد مختلف رنگی و چسب استفاده می‌شود. کودکان از انجام آن لذت می‌برند؛ چرا که فرصت مناسبی برای بروز خلاقیت و ابتکار آن‌هاست.
- برای انجام این کار، از هر ماده‌ی چسبناکی می‌توان استفاده کرد و نیز هر ماده‌ای (پارچه، کاغذ، مقوا، برگ، گل، عکس و ...) را می‌توان بر روی صفحه‌ی کار چسباند.
- بنابراین، وسایل مورد نیاز دانش‌آموزان برای تهیه‌ی کلاژ، عبارت است از:
- قیچی نوک گرد، چسب و موادی برای کلاژ (نظیر پارچه یا کاغذ رنگی، گلبرگ خشک شده، پوست یا هسته‌ی میوه، برگ گیاهان، نخ کاموا و ...)
- کودکان را راهنمایی کنید تا:
- برای زیباتر شدن کارشان، از چسب به اندازه استفاده کنند.
 - قطعات کلاژ (پارچه رنگی یا کاغذ رنگی و ...) را خیلی کوچک انتخاب نکنند. (کوچکی بیش از حد این قطعات، ممکن است حوصله‌ی دانش‌آموزان را موقع کار کم کند.)
 - در صورت تمایل، کار کلاژ را با نقاشی همراه کنند.
 - از هر چیزی و به هر طریقی استفاده نکنند و نکات بهداشتی و ایمنی مربوط به کار را رعایت کنند و قبل و بعد از کار، دست‌های خود را حتماً بشویند.

مهارت به کار رفته، خلاقیت و نوآوری

● نحوه‌ی کتاب سازی: نوآوری، استفاده از طرح‌ها و قالب‌های فانتزی، دقت و ظرافت و ...

✓ می‌توانید این فعالیت را به عنوان یک جشنواره‌ی کوچک، با حضور دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان، با همکاری مدارس و یا مساجد اطراف و یا حتی اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی خود شکل بدهید.

چند تذکر

✓ تمام این فعالیت‌ها برای ایجاد حس خوشایند نسبت به شنیدن و خواندن داستان‌های دینی، علاقه‌مندی به شخصیت پیامبر اکرم، شادی‌آفرینی و ایجاد تحرک و نهایتاً ایجاد خلاقیت در دانش‌آموزان است، نه یک مسابقه‌ی تخصصی هنری.

✓ تشویق را (حتی برای کارهای کوچک و پیش پا افتاده) فراموش نکنید.

✓ از همه مهم‌تر، فراموش نکنید که این فعالیت نباید بار مالی خاصی را به خانواده‌ها تحمیل کند. اگر مدرسه‌ی شما این امکان را دارد که مواد این فعالیت را برای دانش‌آموزان تهیه کند، بسیار خوب است و الا کاری کنید که آن‌ها از حداقل امکانات بیش‌ترین بهره را ببرند و این، البته نیازمند آن است که خود شما نیز خلاق و نوآور باشید.

درس نهم: آن وقت‌ها

• توضیح درس

کودکان از همان ابتدای طفولیت، به هنگام نماز خواندن با والدین خود همراه می‌شوند، کنار سجاده‌ی آنان می‌نشینند، با مهر و تسبیح بازی می‌کنند، بلند و کوتاه می‌شوند، گاهی چیزهایی می‌گویند و به اصطلاح نماز می‌خوانند. بچه‌ها وقتی بزرگ‌تر می‌شوند، بعضی آداب نماز را از بزرگ‌ترها می‌آموزند، کنار آن‌ها می‌ایستند و با آن‌ها نماز می‌خوانند اما هنوز به طور کامل نماز خواندن را نمی‌دانند.

در درس «آن وقت‌ها»، کودک مورد نظر ما اکنون به سنی رسیده است که می‌تواند به خوبی نماز بخواند، تمام آداب آن را رعایت کند و خود را شایسته‌ی گفت‌وگو با خداوند بداند.

شایستگی گفت‌وگو با خداوند، خواندن دعا و نماز، از مهم‌ترین نشانه‌هایی است که کودکِ درس نهم برای رشد و بزرگی خود می‌شناسد. درس نهم، علاوه بر ایجاد این احساس و دامن زدن به این تلقی،

آموزش نماز به کودکان را به اتمام می‌رساند. بدین ترتیب، انتظار می‌رود دانش‌آموزان کلاس سوم ابتدایی با آموزش این درس و ادامه‌ی مباحث آن در طول سال بتوانند به خوبی نمازهای دو، سه و چهار رکعتی را بخوانند.

همراه با آموزش شرایط صحت نماز، می‌توان کاری کرد تا کودکان از نماز خواندن لذت برده و آن را نشان بزرگی و شخصیت و رشد خود تلقی کنند؛ می‌توان کاری کرد که دانش‌آموزان نماز خواندن را مایه‌ی مباحث خود تلقی کنند؛ می‌توان کاری کرد تا توانایی نماز خواندن و تداوم و استمرار آن را وجه امتیاز یک مسلمان مؤمن از سایرین تلقی کنند.

یک سؤال: آیا متن این درس تمام محتوای مورد نظر را دربر دارد؟

پاسخ: این درس نیز، همانند بسیاری از متون هدیه‌های آسمان، محتوای مفصلی ندارد و به‌خودی خود تمامی اهداف درس را برآورده نمی‌سازد. محتوای آموزشی این درس تنها ابزاری برای آغاز فعالیت‌های یاددهی - یادگیری طراحی شده توسط آموزگار می‌باشد. نقش مؤثر معلم، به‌عنوان مدیر یادگیری و تسهیل‌کننده‌ی آن، در این درس و درس گذشته، بیش از دروس دیگر این کتاب مورد توجه قرار گرفته است. بدین ترتیب آموزگار محترم با شناختی که از دانش‌آموزان، محیط و امکانات موجود دارد می‌تواند برای نحوه‌ی آموزش نماز و تکمیل فرایندی که از سال گذشته آغاز گردیده، شخصاً اقدام کند. توضیحات راهنمای معلم، ابزار کمکی مؤثری برای تحقق این امر است.

• اهداف درس

۱- آشنایی با آن دسته از احکام نماز که رعایت آن‌ها برای صحت نماز لازم است.

۲- آشنایی با طرز ادای نماز دو، سه و چهار رکعتی

۳- تقویت علاقه‌ی دانش‌آموزان به اقامه‌ی نماز

۴- ادای نماز سه رکعتی و چهار رکعتی با رعایت شرایط آن

• انتظارات درس

۱- برخی از احکام نمازهای واجب را بیان می‌کند. (مخصوص دختران)

۲- اذکار و اعمال نماز را به‌خوبی می‌شناسد و انجام می‌دهد.

۳- نماز خواندن را نشانه‌ی بزرگی و رشد خود تلقی می‌کند.

• مفاهیم کلیدی

نماز

دعا

• مراحل تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

پیشنهادهایی برای شروع مناسب

این درس بیان‌گر یک خاطره از دوران کودکی دانش‌آموزان است. به‌نظر می‌رسد یکی از شیوه‌های مناسب برای شروع درس، بیان خاطره‌ای از دوران کودکی خود شما باشد. به‌گونه‌ای که دانش‌آموزان به بیان خاطراتی از دوره‌ی کودکی خود و نماز خواندنشان همراه با پدر و مادر تشویق شوند.

پیشنهادهایی برای انتخاب راهبردهای تدریس

○ چنان که گفته شد محتوای آموزشی این درس نیز به‌خودی خود تمامی اهداف درس را برآورده نمی‌سازد بلکه صرفاً نقطه‌ی شروعی برای یک گفت‌وگوی مؤثر میان شما و دانش‌آموزان است.

○ هدیه‌های آسمان سال دوم ابتدایی به کودکان این پایه، طرز ادای یک نماز دو رکعتی را آموزش داده است، اینک نوبت آن است که به دانش‌آموزان طرز ادای نماز سه رکعتی و چهار رکعتی نیز آموزش داده شود.

○ چنان‌چه در راهنمای تدریس هدیه‌های آسمان پایه‌ی دوم نیز آمده است، درباره‌ی آموزش نماز با دو پیش‌فرض می‌توان

شروع کرد:

۱- این که اکثر دانش‌آموزان با نماز خواندن آشنایی دارند.

۲- این که هیچ‌یک از دانش‌آموزان یا جمع کثیری از آن‌ها، نماز خواندن را بلد نیستند.

ما در پایه‌ی سوم ابتدایی، فرض اول را پذیرفته‌ایم، لذا آموزش نماز می‌تواند تکمیل‌کننده‌ی کار ناتمامی باشد که در پایه‌ی دوم

آغاز شده است.